

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Гражданский кодекс Российской Федерации от 30 ноября 1994 г. № 51-ФЗ // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/popular/gkrfl/>
3. Камышанский В. Г. Ограничения права собственности: Гражданско-правовой анализ [Текст] / В. П. Камышанский / Дисс. ... д.-ра юрид. наук: 12.00.03.: СПб, 2000. – М.: РГБ, 2003. – 357 с.
4. Куфтирев П. В. Суддівський розсуд у теорії права / П. В. Куфтирев: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 - Київ, 2009. – 209 с.
5. Литовченко Л. А. Окремі підходи щодо дослідження проблеми розсуду в цивільному праві / Л. А. Литовченко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – № 1028. – С.142-146.
6. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України / С.О. Погрібний: Дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. – К., 2009.
7. Рісний М. Б. Правозастосувальний розсуд (загальнотеоретичні аспекти) [Текст] / М.Б. Рісний: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2006. – 189 с.
8. Рогач О. Я. Зловживання правом: теоретико-правове дослідження [Текст] / О. Я. Рогач: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / Національний університет імені Тараса Шевченка. – К, 2011. – 34 с.
9. Ткаченко І. М. Розмежування термінів: «правове поняття», «правова категорія» та «правовий концепт» (на прикладі норм Цивільного кодексу України) / І. М. Ткаченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». Том 22 (61). – 2009. – № 1. – С.384-388.
10. Философский словарь / Под ред. М. М. Розенталя. – Изд. 3-е. – М.: Политиздат, 1972. – 496 с.
11. Философский энциклопедический словарь / Редкол.: С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев и др. – 2-е изд. – М.: Сов. Энциклопедия, 1989. – 815 с.
12. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
13. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина, 2004. – 928 с.
14. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Шемшученко Ю. С. (голова редкол.) та ін. – К.: «Укр. енцикл.», 2001. - Т. 3. – 792 с.

УДК: 346.242

Марушева Оксана Георгіївна

*старший викладач кафедри економічної теорії,
Харківський державний університет харчування та торгівлі,
здобувач кафедри цивільного права № 2,
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»
(Україна, Харків)*

ФОРМИ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ

Згідно зі ст. 55 Конституції України кожен має право на звернення за судовим захистом, якщо його права чи свободи порушені або порушуються – це є невід’ємним правом кожної людини [6, ст.55].

Конституційне право на захист може бути охарактеризоване як юридично закріплена можливість уповноваженого суб’єкта застосувати спеціальні засоби правоохоронного характеру.

У цивілістичній літературі зазначається, що всі способи захисту виключних прав можуть розглядатися в рамках двох форм захисту: юрисдикційної і неюрисдикційної [1, с.411]. Частина 1 статті 21 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» встановлює, що захист прав на знак здійснюється у судовому та іншому встановленому законом порядку [3, ст.21].

Неюрисдикційна форма захисту в науковій літературі визначається як дії уповноваженої особи, що спрямовані на захист суб’єктивного цивільного права без звернення до державних або інших компетентних органів [1, с.412]. До цієї форми належать самозахист та застосування мір оперативного характеру.

Іноді самозахист суб’єктивних прав визначається в науковій літературі як «...скоєння уповноваженою особою дозволених законом дій фактичного порядку, спрямованих на охорону його особистих майнових прав та інтересів» і ототожнюється із необхідною обороною та крайньою необхідністю [2, с.86-87]. Інші вчені розглядають це питання по-іншому. Так, самозахист інколи визначається як «передбачені законом однібічні дії юридичної або юридико-фактичного характеру, що застосовуються уповноваженим на їх реалізацію суб’єктом...» [11, с.371].

Також самозахист у цивілістичній літературі інколи визначається як форма захисту [9, с.77]. Тоді як іншими дослідниками він розглядається як спосіб захисту [7, с.98].

Як самозахист прав правоволодільця можна розглядати, наприклад, публічну заяву правоволодільця про конкретний факт порушення виключних прав, звернення правоволодільця до правопорушника з вимогою припинити дії, що порушують виключні права на торговельну марку і т.ін. На відміну від самозахисту, заходи оперативного впливу – це певні правоохоронні засоби юридичного характеру, які застосовуються правоволодільцем без звернення до компетентних владних органів.

Оперативні засоби захисту прав на торговельні марки застосовуються, наприклад, у рамках договірних відносин щодо використання торговельних марок. Як зазначає А.О. Кодинець, законодавство України надає правоволодільцю можливість здійснити, зокрема, такі заходи оперативного характеру: відмову ліцензіара від ліцензійного договору у разі порушення ліцензіатом встановленого договором терміну початку використання об’єкта інтелектуальної власності (ч.2 ст.1110 ЦК України); 2) можливість ліцензіара чи ліцензіата відмовитися від договору у разі порушення стороною умов договору (ч.2 ст.1110 ЦК України); 3) можливість користувача відмовитися від договору комерційної концесії у разі зміни торговельної марки чи іншого позначення правоволодільця, право на використання яких входить до комплексу прав, наданих йому за договором комерційної концесії (ст.1128 ЦК України) [5, с.165].

На відміну від неюрисдикційної форми, юрисдикційна форма захисту права передбачає звернення уповноваженої особи, права якої порушені, до державних або інших компетентних органів за захистом її порушених чи оспорюваних прав. У рамках юрисдикційної форми захисту можна відокремити адміністративний та судовий порядок захисту порушених виключних прав право володільця [12, с.220].

Судова (процесуальна) форма захисту виключних прав на торговельну марку - це здійснення захисту порушених прав за допомогою звернення правоволодільця з відповідною вимогою до суду з подальшим її розглядом у порядку, встановленому законодавством України.

Як вже зазначалося в даній роботі, для захисту виключних прав можуть бути застосовані загальні способи захисту, встановлені законодавством України (ст.16 ЦК України), а також

спеціальні способи захисту, що спрямовані на захист саме виключних прав праволодільців від протиправних посягань (ст.432 ЦК України та ст.20 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»).

Адміністративна форма захисту виключних прав полягає в розгляді та вирішенні су-перечки органом державного управління [10, с.72]. Адміністративний порядок може бути за-стосований праволодільцем, якщо такі способи захисту прямо передбачені у законодавстві України. Наприклад, відповідно до Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» праволодільець може звернутися до відповідного компетентного органу (Апеляцій-ної палати) з вимогою про визнання торговельної марки загальновідомою [3, ст.25].

Захист виключних прав на торговельну марку в адміністративному порядку також може здійснюватися антимонопольними органами. Стаття 4 Закону України «Про захист від недо-бросовісної конкуренції» [4, ст.4], визначає, що до дій, що є неправомірними і визнаються недобросовісною конкуренцією, відноситься «використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), рекламних матеріалів, оформ-лення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у госпо-дарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання».

Однак можна погодитися з тією точкою зору, що «...адміністративний спосіб захисту прав на засоби індивідуалізації, незважаючи на свій поліваріантний характер, не забезпечує в повній мірі задоволення інтересів потерпілого, оскільки не передбачає надання йому компен-сації, а має на меті лише припинення порушення права і забезпечення покарання винного шля-хом накладення відповідних штрафів. Набагато більше значення для потерпілого має захист права у судовому порядку за допомогою цивільно-правових способів захисту суб'єктивних цивільних прав» [5, с.170].

Література:

1. Гражданское право: учебник : в 2 т. Том 1 / отв. ред. Е. А. Суханов. – [2-е изд., пере-раб. и доп.]. – М.: Издательство БЕК, 1998. – 816 с.
2. Грибанов В. П. Осуществление и защита гражданских прав / В. П. Грибанов. – М.: «Статут», 2000. – 411 с.
3. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»: №3689–XII : [від 15 грудня 1993 р.] / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №7. – Ст.36.
4. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» : № 236/96-ВР : [від 7 липня 1996 р.] // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №36. – Ст.164.
5. Кодинець А. О. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і по-слуг у цивільному праві України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Кодинець А. О. – К., 2006. – 218 с.
6. Конституція України: [від 28.06. 1996р.] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
7. Советское гражданское право : в 2-х : Т.1 / [под ред. О.А. Красавчикова]. – М.: Высш. школа, 1985. – 544 с.
8. Цивільний Кодекс України : № 435–IV : [від 16 січня 2003 р.] / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40. – Ст.356.
9. Цивільне право України. Академічний курс: Підручник: у 2 т. / [за заг. ред. Я.М. Шевчен-ко]. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – Т. 1: Загальна частина. – 2003. – 520 с.

10. Цибульов П. М. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник / П. М. Цибульов. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. – 108 с.
11. Шишка Р. Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України: дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.03 / Шишка Р.Б. – Х., 2004. – 468 с.
12. Юлдашев О. Х. Міжнародне приватне право: Теоретичні та прикладні аспекти / О. Х. Юлдашев. – К.: МАУП, 2004. – 576 с.

УДК: 346:339.166.5 (470)

Погодина Ирина Владимировна

*кандидат юридических наук, доцент,
заведующая кафедрой гражданского права,
Владимирский государственный университет им. А.Г. и Н.Г. Столетовых
(Россия, Владимир)*

**ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ И РЕЗУЛЬТАТЫ
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РОССИЙСКОМ
ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ И ЮРИДИЧЕСКОЙ ДОКТРИНЕ:
ПРАВОВАЯ ПРИРОДА, СООТНОШЕНИЕ ПОНЯТИЙ**

Анализ существующей нормативной правовой базы, регулирующей отношения в сфере интеллектуальной собственности, показывает, что российское законодательство не содержит четкой дефиниции понятия «результаты интеллектуальной деятельности». Кроме того, основная часть нормативных актов по указанному вопросу идет по пути отождествления понятий «результаты интеллектуальной деятельности» и «интеллектуальная собственность».

Прежде всего, необходимо отметить, что в рамках гражданско-правового категориального аппарата результат интеллектуальной деятельности позиционируется как одна из разновидностей объектов гражданских прав. Так, в статье 128 Гражданского кодекса Российской Федерации (далее – ГК РФ) к объектам гражданских прав отнесены результаты интеллектуальной деятельности, в том числе исключительные права на них [1].

Статья 1225 ГК РФ отождествляет правовые категории «результаты интеллектуальной деятельности» и «интеллектуальная собственность» и устанавливает, что результатами интеллектуальной деятельности и приравненными к ним средствами индивидуализации юридических лиц, товаров, работ, услуг и предприятий, которым предоставляется правовая охрана (интеллектуальной собственностью), являются [2]:

- 1) произведения науки, литературы и искусства;
- 2) программы для электронных вычислительных машин (программы для ЭВМ);
- 3) базы данных;
- 4) исполнения;
- 5) фонограммы;
- 6) сообщение в эфир или по кабелю радио- или телепередач (вещание организаций эфирного или кабельного вещания);
- 7) изобретения;
- 8) полезные модели;
- 9) промышленные образцы;
- 10) селекционные достижения;